

29.4.2019

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Viite: Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 12.3.2019, MMM013:00/2017, 425/01.01/2017

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kasvinterveyslaiksi sekä laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteelliseltä tiedekunnalta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kasvinterveyslaiksi sekä laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta. Tiedekunnan lausunto on valmisteltu käyttäen yliopistonlehtori Risto Kasasen ja yliopistolehtori Päivi Lytikäinen-Saarenmaan asiantuntemusta.

Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellinen tiedekunta lausuu ao. asiasta liitteen 1 mukaisesti.

Dekaani

Ritva Toivonen

Hallintopäällikkö

Jaana Ikävalko

- s. 5. ...'metsänomistajalle ei ole mahdollista myöntää tukea kasvintuhoojavakuutusten ottamiseen'. Tarkoitetaanko tässä sitä, että metsänomistajan on otettava yksityinen vapaaehtoinen metsävakuutus, joka korvaa kasvintuhoojavakuutuksen? Metsävakuutus ei välttämättä korvaa bioottisten tuhoniheuttajien aiheuttamia vahinkoja, jos metsänomistaja ei ole tätä erikseen sisällyttänyt vakuutukseensa.
- s. 6. ...'Venäjältä peräisin olevan havupuun tarkastuksessa alennettuja tarkastusprosentteja.' Mitä ovat alennetut tarkastusprosentit? Jo nyt tarkastus tehdään pistokokein, jossa otoskoko on hyvin alhainen verrattuna tuontipuutavaran määrään. Paremminkin tarkastusta täytyisi tiivistää, sillä riski Venäjältä saapuviin tuhoniheuttajiin kasvaa jatkuvasti.
- s. 6. 'Metsissä kartoitetaan muun muassa vaarallisen kasvintuhoojan mäntyankeroisen esiintymistä'. Tätä erittäin tärkeää tehtävää ei aloiteta metsistä, vaan pääpaino on ehdottomasti oltava tuontipuussa ja puupakkauksissa, joiden mukana ko. laji saattaa päästä Suomeen. Metsiin pääsyä on ehdottomasti estettävä kaikin mahdollisin keinoin. Näin tapahtuessa joudutaan suorittamaan mittavat hakkuut, jossa mäntypuusta poistettavan alueen halkaisija on noin 50 km vähintään viimeisten tutkimusten mukaan.
- s. 7. ...'saastuneeksi määritellyltä vyöhykkeeltä kaikki lehtipuut tulee kaataa ja tutkia'. Mikä on saastunut vyöhyke? Tämä täytyy määritellä tarkemmin, sillä on kyse tuhohyönteisestä, joka pystyy lentämään useita kilometrejä.
- s. 8. ...'istuttamista tai kylvämistä pihapiiriin, pellolle tai rakennetulle alueelle, jos ei ole vaaraa lajin leviämisestä istutus- tai kylvöalueen ulkopuolelle.' Kuinka tämä valvotaan, ettei ole vaaraa?
- s. 10. Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki. ...'voimassa vuoden 2020 loppuun.' Miksi noin lyhyt voimassaoloaika, jos tavoitteena on metsien sopeuttaminen ilmastonmuutokseen? Viidessä vuodessa ei pystytä havainnoimaan ko. tavoitteiden toteutumista.
- s. 14. ...'viranomaisten käytettävissä on riittävät resurssit virallista valvontaa varten.' Mikä on riittävä resurssi? Poikkeustilanteiden valvontaa varten täytyisi olla lisäresurssi. Näitä poikkeustilanteita tulee jatkossakin hyvin korkealla todennäköisyydellä.
- s. 15. ...'rahoitustukea, jota tarvitaan jäsenvaltiotasolla kiireellisten toimenpiteiden toteuttamiseksi, jotta estettäisiin kyseisten tuhojien leviäminen laajemmalle unionin alueelle.' Välttämättä tähän ei aina riitä edes rahoitusosuus, vaan tarvitaan jäsenmaiden yhteistä asiantuntijuutta ja laajoja hallintaohjelmia. Rahoitusosuus Portugalille ei esim. estänyt mäntyankeroisen leviämistä Portugalista Espanjaan.
- s. 20. 'Vuoden 2020 alusta Ruokavirastolle esitetään lisäresursseja unionin säädöksissä...'. Tämä lisäresurssi on ehdottoman tärkeä, koska Ruokavirasto työskentelee parhaillaan alimiehityksellä ja tehtäviä tulee jatkossa yhä enemmän. Tämä on Suomen valtion tulevan talouden kannalta hyvin tärkeä resursointi, jotta hillitään vielä suurempia menetyksiä.
- s. 22. 'Osaa tuhojista on kartoitettava vuosittain, osaa harvemmin...'. Mikä on perustelu harvemmin kartoitettaville lajeille? Kuulostaa uskalialle.
- s. 27. ...muilta mantereilta tulevat tuhoajat.' Riittävästi resursseja on sijoitettava esim. valtakunnan rajoille tullipisteisiin, joiden kautta tuontipuu ja muu puinen pakkausmateriaali saapuvat. Varhaisvaiheen tunnistamiseen saatava ammattimaiset osaajat.
- s. 31. 'Jos tuhoaja leviää luonnonsuojelualueelle...'. Kasvinterveyslain puitteissa toteutettavilla toimenpiteillä on oltava ehdoton prioriteetti yli muun lainsäädännön.

Pahimmassa tapauksessa saadaan mittavat vahingot, jos esim. Natura –pykälä on esteenä torjunnalle.

- s. 35. 'Ruokavirasto laatii kartoitusohjelman, joka on valtakunnallinen.' Kuka valvoo ja tarkastaa Ruokaviraston kartoitusohjelman laadun ja sopivuuden muiden jäsenmaiden vastaaviin ohjelmiin? Kartoitusohjelman on oltava tieteellisesti validi ja täytettävä tilastomatemaaattisen otannan vaatimukset.
- s. 59. ...'kasveista, kasvituotteista, muista tavaroista tai biologisessa torjunnassa ja pölytyksessä käytettävistä makroeliöistä ei aiheudu vaaraa kasvinterveydelle' muotoon: ...'kasveista, niiden siemenistä, ... pakkausmateriaaleista, ...mikrobeista tai makroeliöistä'.
- s. 61. tullin toiminta, kohta 3). Tästä toiminnasta pitäisi olla hyvin tarkka suunnitelma, miten usein ja mikä osa ko. puutavaran merkinnöistä käydään läpi. Erittäin tärkeää olisi kohottaa otoskokoa.
- s. 65. 'Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli kuusi kuukautta.' Hämmästyttävän lyhyt aika seuraamusmaksulle. Kasvintuhoojan esiintyminen saattaa tulla ilmi vasta vuosien kuluttua tapahtuneesta toiminnasta. Joillain vieraslajeilla voi olla vuosia kestävä toukkavaihe tai diapausi, jolloin isäntäkasvi ei vielä oireile.
- s. 67, ...'puutavaran korjuusta aiheutuvat kustannukset'. Kuinka korvataan esim. tilanne, jossa mittavia hakkuita seuraa puulajin vaihto, kuten esim. mahdollisessa mäntyankeröisen tapauksessa täytyisi tehdä?
- Luonnoksessa ei mainita lainkaan siemenlevintäisiä taudinaiheuttajia. Maatalouskasvien osalta tunnetaan lukuisia systeemisen tartunnan aiheuttavia mikrobeja, jotka leviävät kasvien siementen mukana. Puiden siementen mukana voi myös kulkeutua tällaisia. Samoin pakkausmateriaalien merkitys kasvintuhoojien leviämisreittinä on hyvin tunnettua, ja nekin olisi syyssä laissa mainita.
- Kasvintuhoojien määritelmän osana voisi olla yleiskäsite "mikrobi", sillä esim. merkittäviä kasvitauteja aiheuttavat Phytophthora-mikrobit eivät ole sieniä. Biologisessa torjunnassa käytetään myös mikrobeita, eikä niiden aiheuttama riski poikkea makroeliöiden aiheuttamasta.
- Luonnoksen eri osissa esiintyvä teksti: "kasveissa tai kasvituotteissa esiintyviä eläin- tai kasvikuntaan kuuluvia haitallisia organismeja, sieniä, bakteereita ja fytoplasmoja sekä viruksia ja muita taudinaiheuttajia" tulisi olla muotoa: "...kuuluvia haitallisia organismeja ja mikrobeja, kuten sieniä, bakteereita, fytoplasmoja sekä viruksia..."